

2013/19

16 | 05 | 2013

Cash geld afschaffen om de zwarte economie te reduceren?

MENSEN

WELVAART

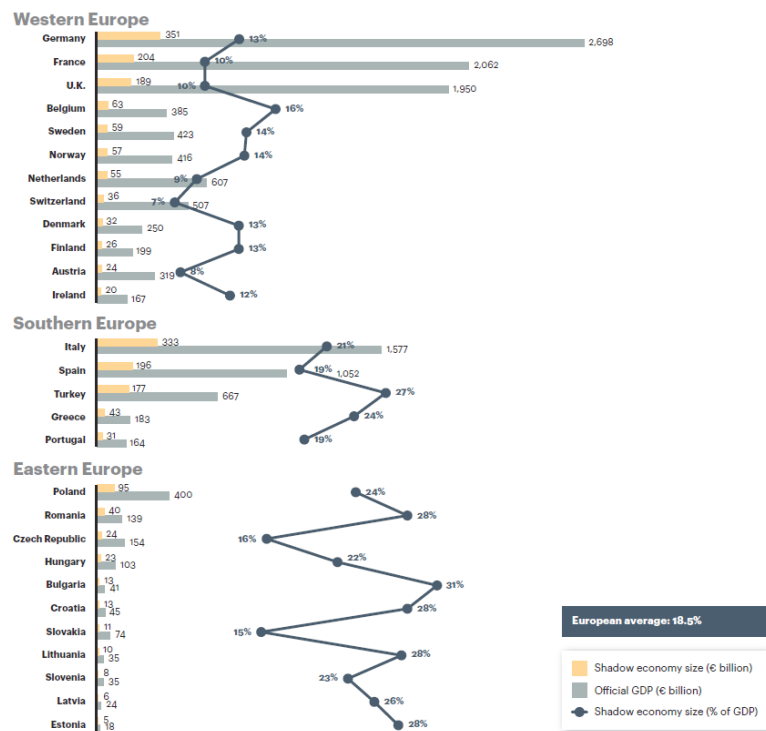
BESCHERMING

Recent werden de cijfers over de omvang van de zwarte economie belicht zoals geraamd door Friedrich Schneider. Hij komt voor België op een cijfer van 63 miljard euro of 16% van de officiële economie. Met dat cijfer benadert ons land de niveaus van Zuid-Europese landen zoals Spanje en Portugal (beiden 19%) maar blijft het nog een stuk onder de ramingen voor Italië (21%) en Griekenland (24%).

Ramingen van de schaduw economie in Europa

Ivan Van de Cloot
Hoofdeconoom
Itinera Institute

Notes: Data for EU-27 (excluding Cyprus, Luxemburg, and Malta) plus Norway, Switzerland, Croatia, and Turkey. The size of the shadow economy is calculated using the MIMIC method.
Source: Dr. Friedrich Schneider, Johannes Kepler University of Linz, Austria; Eurostat; A.T. Kearney analysis

Belastingsethos vereist echter dat belastingbetalers ervaren dat hun belastinggeld goed besteed wordt en belastingen rechtvaardig beschouwd worden

Terwijl tien jaar geleden het onderzoek rond de omvang van de zwarte economie eerder uit de schijnwerpers bleef, is dat vandaag anders. De reden is ongetwijfeld de noodzaak voor de overheid om de gaten in haar begroting te dichten zonder dat dit nog meer economische schade aanricht.

Traditioneel lag de focus van onderzoekers bij het verklaren van de omvang van de schaduw economie op de hoogte van de belastingdruk, stroeve regulering in de officiële economie en de pakkans bij fraude. Ook het feit dat vele sociale uitkeringen als voorwaarde kennen dat men geen officieel inkomen geniet speelt een belangrijke rol. Dit verhoogt uiteraard nog de kost voor de maatschappij omdat er niet alleen de misgelopen belastinginkomsten maar ook de onnodig verstrekte betalingen een fikse rekening opleveren voor de overheid.

Kortom de economische analyse van de kosten en baten van het niet-aangeven van het ware inkomen voor het individu en de onderneming verklaart een belangrijk deel van het fenomeen. Het beleid bestond er dan ook ten eerste in om de kosten van fraude te verhogen door de boetes en/of pakkans te

verhogen. Anderzijds trachtte men de aantrekkelijkheid van fraude te verlagen door bijvoorbeeld regulering te versoepelen en extreem hoge belastingtarieven te verlagen.

Het is te vrezen dat de overheid er vandaag bij gebrek aan middelen minder heil inziet om die laatste pistes verder te bewandelen. De alternatieven die ze nu vooral aangrijpt is het aanscherpen van de belastingsethiek en de druk opvoeren om cashbetalingen te vervangen door elektronische betalingen. Ongetwijfeld zal het reduceren van cash een effect hebben vanuit de logica “de gelegenheid maakt de dief”. De vraag is wel hoe ver de overheid kan gaan in het direct verdringen van cashbetalingen. Ondertussen heeft men al de limiet op contante betalingen verlaagd van 15000 euro tot 5000 euro en vanaf 2014 zelfs 3000 euro. Het zal zeker nuttig zijn om in bepaalde sectoren nog verder te gaan maar het effect hangt ook cruciaal af van het handhavingsbeleid.

Onderzoek toont aan dat repressief beleid op termijn zelfs contraproductief kan worden indien het onvoldoende afgedwongen kan worden. De ambitie moet zijn om het de facto in onbruik te brengen. We weten uit empirische analyse over belastingsethiek als sociale norm dat het zwaarder kan wegen dan afschrikingsbeleid. Belastingsethos vereist echter dat belastingbetalers ervaren dat hun belastinggeld

goed besteed wordt en belastingen rechtvaardig beschouwd worden. Bij beiden knelt vandaag het schoentje.

tegen de economische crisis en die gaan we niet winnen door alleen cash geld af te schaffen.

We weten ook dat net in economisch moeilijke jaren de schaduw-economie aan belang wint. Eén van de meest effectieve wijzen om mensen er niet in te zien terechtkomen, is dan wellicht ook de strijd

Ivan Van de Cloot
Hoofdeconoom Itinera Institute, een onafhankelijke denktank voor duurzame economische groei en sociale bescherming

Voor duurzame economische groei en sociale bescherming.